

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

13 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 13 czerwca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 25 października 2021 r., I ACa 218/21,

w sprawie z powództwa A.B. i M.S.

przeciwko Bank w W.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I w części odnoszącej się
do zarzutu zatrzymania zgłoszonego przez pozwany bank oraz
w punkcie II i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania
i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Marta Romańska
(M.M.)

Karol Weitz

Roman Trzaskowski

UZASADNIENIE

Powódki A. B. i M. S. domagały się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego Bank w W. kwoty 50 080 21 zł oraz kwoty 9 947,92 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, powołując się na nieważność umowy kredytu, ewentualnie w razie uznania przez sąd, że umowa jest ważna, kwoty 50 080,21 zł oraz kwoty 9 947,92 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Wyrokiem z 4 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanego banku na rzecz powódek 50 080,21 zł z ustawowymi odsetkami od 3 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty oraz 9 947,92 CHF z ustawowymi odsetkami od 3 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty, i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Sąd ustalił, co następuje:

pozwany bank jest następcą prawnym Bank1 S.A. Spółki Akcyjnej w Polsce z siedzibą w W.

Powódka A. B. zamierzająca dokonać zakupu mieszkania została przekonana przez doradcę finansowego poprzednika prawnego pozwanego banku do zawarcia umowy kredytu walutowego w CHF. Nie przeczytała całej umowy przed jej zawarciem, lecz uczyniła to dopiero później. Nie rozumiała pewnych postanowień ani procesu zaciągnięcia kredytu we frankach szwajcarskich. Nie wytłumaczono jej ryzyka kursowego. Nie miała świadomości, że będzie musiała dokonywać zakupu CHF i spłacać kredyt w tej walucie. Poinformowano ją, że musi mieć współkredytobiorcę. Zgodę na wspólne zaciągnięcie kredytu wyraziła siostra powódki M. S. 13 maja 2008 r. powódki zawarły z poprzednikiem prawnym pozwanego banku umowę kredytopiecznego na kwotę 379 00 zł, która była indeksowana do CHF. Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej. Do spłaty kredytu dokonywanej w CHF miały zastosowanie kursy walut ustalone w tabeli kursów stosowanych przez bank. Prawnym zabezpieczeniem spłaty kredytu był hipoteka kaucyjna do kwoty 758 000 zł oraz cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i zdarzeń losowych. Kredyt uruchomiono zgodnie z umową w kwocie 379 000 zł, Jego saldo ustalono na podstawie kursu ustalonego przez bank.

23 maja 2015 r. strony podpisały aneks do umowy kredytu, w którym ustaliły zasady spłaty kredytu bezpośrednio w walucie waloryzacji. W okresie od lipca 2009 r. do kwietnia 2019 r. powódki zapłaciły na rzecz banku co najmniej 50 080,21 zł.

Oceniając kwestię abuzywności klauzul indeksacyjnych zawartych w umowie kredytu sąd uznał, że bank nie sprostął ciążącemu na nim obowiązkowi informacyjnemu i wskutek tego powódki nie poznały zasad działania mechanizmu indeksacji i nie były w stanie ocenić rzeczywistego ryzyka związanego z kredytem indeksowanym do CHF. Ponadto Sąd przyjął, że tekst umowy nie mógł być uznany za zrozumiały dla przeciętnego konsumenta. W efekcie ocenił, że mechanizm indeksacyjny zamieszczony w zawartej przez strony umowie kredytu ukształtował sytuację konsumentów (powódek) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i skonkludował, że mechanizm ten stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c., którego eliminacja z umowy powoduje, że nie może ona dalej wiązać stron i musi być uznana za nieważną, co aktualizuje obowiązek obu stron zwrotu wzajemnie spełnionych świadczeń. Wobec tego roszczenie powódek o zwrot zapłaconych przez nie na rzecz banku kwot, tj. 50 080,21 zł i 9 947,92 CHF jest uzasadnione, przy czym odsetki od tych kwot Sąd zasądził od 3 sierpnia 2019 r., tj. od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu bankowi odpisu pozwu, oddalając powództwo w odniesieniu do pozostałych odsetek.

Apelację od wyroku z 4 listopada 2020 r. złożył pozwany bank. Wyrokiem z 25 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację. Sąd Apelacyjny uznał w szczególności, że bezzasadny był podniesiony w postępowaniu apelacyjnym przez pozwany bank zarzut zatrzymania, gdyż ocenił, że umowa kredytowa nie ma charakteru wzajemnego, a ponadto uznał, że obrona pozwanego banku przy pomocy takiego zarzutu nie ma uzasadnienia w sytuacji, w której bank może podnieść zarzut potrącenia. Sąd przyjął również, że w chwili podniesienia przez bank zarzutu zatrzymania jego wierzytelność nie była jeszcze wymagalna i ocenił, że oświadczenie banku z 7 maja 2021 r. o skorzystaniu z zarzutu zatrzymania miało charakter warunkowy, co jest niedopuszczalne. W pozostałym zakresie sąd Apelacyjny przyjął, że zarzuty apelacyjne były bezzasadne.

Skargę kasacyjną od wyroku z 25 października 2021 r. wywiódł pozwany bank. Zarzucił naruszenie art. 385¹ § 1, art. 385¹ §1 i 2 k.c. art. 69 ust. 3 ustawy - Prawo bankowe, art. 385¹ §2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 385¹ §1 k.c. w związku z art. 3 ust. 1 i art. 4 Dyrektywy 93/13, art. 405 k.c. w związku z art. 410 § 1 i 2 k.c. oraz art. 495 i 497 k.c.

Na tych podstawach wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o uchylenie w części wyroku Sądu pierwszej instancji i orzeczenie przez Sąd Najwyższy co do istoty przez oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zakresie, w którym skarżący bank starał się podważyć w zarzutach kasacyjnych stanowisko, że klauzule walutowe przyznające jednej ze stron umowy kredytu uprawnienie do samodzielnego decydowania o kursach waluty indeksacji mają charakter abuzywny, i że bez nich kwestionowana umowa kredytu nie może być utrzymana, zarzuty te były oczywiście bezzasadne, gdyż w obecnym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje już stanowisko, że nie jest możliwe utrzymanie umowy kredytowej takiej jak umowa zawarta w rozpatrywanej sprawie, w razie stwierdzenia abuzywności jej postanowień kształtujących mechanizm indeksacji lub waloryzacji świadczenia kursem waluty obcej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., II CSK 282/18 nie publ. i z 13 maja 2022 r. III CSKP 293/22 nie publ. oraz z 6 czerwca 2023 r. (II CSKP 950/22 nie publ.). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie stanowisko to podziela. Gdy chodzi o kwestię abuzywności klauzul umownych rozpatrywanych w niniejszej sprawie, to wszystkie odnośne zarzuty kasacyjne są bezzasadne, albowiem Sądy obu instancji wyczerpująco, rzetelnie i w pełni przekonująco wykazały, że przedmiotowe klauzule mają charakter niedozwolony, a Sąd Najwyższy podziela tę ocenę. Kluczowe znaczenie dla oceny zasadności skargi kasacyjnej w pozostałym zakresie miał zarzut naruszenia art. 496 i 497 k.c. Pozwany bank zarzucił, że Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, że umowa kredytu nie ma charakteru wzajemnego i wobec tego niezasadnie nie uwzględnił podniesionego przez niego zarzutu zatrzymania. W uchwale z 28 lutego 2025 r.,

III CZP 126/22 (nie publ.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że umowa o kredyt bankowy jest umową wzajemną i w związku z tym, sąd rozpoznający konkretną sprawę między konsumentem a przedsiębiorcą w świetle jej okoliczności przy uwzględnieniu prawa unijnego i odnośnej judykatury Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ma kompetencję do oceny problematyki zarzutu zatrzymania. Przyjmując taki punkt widzenia należało uznać zasadność kasacyjnego zarzutu naruszenia art. 496 i 497 k.c., skoro sąd drugiej instancji wyszedł z błędnego założenia, że umowa o kredyt bankowy nie jest umową wzajemną i nie uwzględnił przy ocenie zarzutu zatrzymania prawa unijnego i wynikających z niego wskazań dla oceny zarzutu zatrzymania. Ponownie rozpoznając w tych granicach sprawę Sąd drugiej instancji powinien, co oczywiste, wziąć pod uwagę ewentualne zmiany okoliczności faktycznych między stronami i ich możliwy wpływ na ocenę zarzutu zatrzymania, co pozostawało poza kognicją Sądu Najwyższego jako sądu kasacyjnego związanego stanem faktycznym ustalonym przez sądy meriti.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 391 §1 i z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Marta Romańska

Karol Weitz

Roman Trzaskowski

[r.g.]